

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886.

Andra Kammaren.

N:o 54.

Lördagen den 8 Maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 1 innevarande Maj.

§ 2.

Sedan Riksdagens båda Kamrar förehaft och godkänt den i Stats-Utskottets Memorial N:o 61 föreslagna voteringsproposition rörande en fråga, deri Kamrarna fattat stridiga beslut, samt denna dag blifvit bestämd för omröstning öfver de olika besluten, så anställes nu denna omröstning enligt nedan intagna voteringsproposition:

»Den, som vill, att Riksdagen, med anledning af Herrar Törnebladhs och Lyths motioner, medgifver, att de enskilda jernvägsaktiebolag, hvilka erhållit lån ur de af 1871 och 1876 årens Riksdagar beviljade anslag till låneunderstöd för enskilda jernvägar, må, om de sådant önska och före utgången af innevarande år derom hos fullmäktige i Riksgäldskontoret göra anmälan, återbetala sin skuld till Riksgäldskontoret på sådant sätt, att annuiteten, utan rubbning af öfriga för lånet gällande bestämmelser, för tiden från och med nästkommande år beräknas till fem procent å ursprungliga försträckningsbeloppet, af hvilken annuitet först godtgöres ränta efter fyra och en half för hundra å oguldet kapitalbelopp, och återstoden utgör afbetalning derå; dock under vilkor att de jernvägsaktiebolag, hvilka häraf sig begagna, skola vara underkastade de jemkningar i erhållna koncessionsvilkor eller andra af Kongl. Maj:t för dem gifna bestämmelser, hvilka Kongl. Maj:t, ur statens och det allmännas synpunkt samt för åstadkommande af närmare öfverensstämmelse med de under senare tid gifna koncessioner, må finna skäl att föreskrifva och före den 1 nästkommande December delgifva bolagens styrelser; samt

att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anmäler ofvanberörda beslut, med anhållan tillika, att Kongl. Maj:t täcktes i de fall, då med anledning af detsamma jemkning i ofvan antydt hänseende af Kongl. Maj:t beslutas, och för den händelse att något bolag skulle hafva vägrat underkasta sig dylik jemkning och i följd deraf ej ega åtnjuta den medgifna annuitetsnedsättningen, före innevarande års slut gifva sådant Fullmäktige i Riksgäldskontoret till känna, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, hafva Herrar Törnebladhs och Lyths ofvanberörda motioner blifvit af Riksdagen afslagna.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknande och utföll omröstningen med 73 Ja och 114 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 80 Ja och 25 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller.....	73 Ja och 114 Nej,
sammanräkningen visar	153 Ja och 139 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

§ 3.

Föredrogs, men blefvo ånyo bordlagda:

Konstitutions-Utskottets Memorial och Utlåtande N:is 9 och 10;
Riksdagens Kansli-Deputerades Memorial N:o 2, samt

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 12
(i samlingen N:o 37).

§ 4.

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

Till fortsatt föredragning anmäldes sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 1, dervid, enligt den af Kammaren antagna föredragningsordning, först förekom § 1 af Utskottets i punkten 3 af utlåtandet framlagda förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

För denna § hade Utskottet föreslagit följande lydelse:

»De, som vilja ingå bolag i ändamål att drifva bankrörelse med rätt att utgifva egna banksedlar, skola begära Konungens stadsfästelse af bolagets ordning och dervid styrka, att det belopp, hvartill enligt bolagsordningen grundfonden minst skall uppgå, blifvit tecknadt, samt att bolagsmännens antal ej understiger det, som för bankbolags bildande i denna lag är föreskrifvet.

Finner Konungen, att bolagsordningen är öfverensstämmande med denna lag samt lag och författningar i öfrigt; att rätt till utgifvande af egna banksedlar kan bankbolaget medgifvas utan öfverskridande af det i 2 § stadgade högsta beloppet för bankbolagens sammanlagda, på värdepapper grundade sedelutgifningsrätt, samt att den bankinrättning är för landet nyttig, meddelar Konungen bolaget tillåtelse till bankrörelsens drifvande under högst tio år och derutöfver intill slutet af då löpande kalenderår och bestämmer dervid den sedelutgifningsrätt, som under nämnda tid må bankbolaget tillkomma.»

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Efter uppläsning af paragrafen anförde:

Herr Danielson: Med anledning af det beslut, Kammaren i går afton fattade beträffande § 31, anser jag, att Kammaren icke kan antaga denna § 1 oförändrad. Jag anhåller därför om den förändring af andra momentet att orden »under högst tio år och derutöfver intill slutet af då löpande kalenderår» måtte utgå och ersättas med orden »högst intill 1898 års utgång», i följd hvaraf momentet skulle erhålla följande lydelse:

»Finner Konungen, att bolagsordningen är öfverensstämmande med denna lag samt lag och författningar i öfrigt; att rätt till utgifvande af egna banksedlar kan bankbolaget medgifvas utan öfverskridande af det i 2 § stadgade högsta beloppet för bankbolagens sammanlagda, på värdepapper grundade sedelutgifningsrätt, samt att den bankinrättning är för landet nyttig, meddelar Konungen bolaget tillåtelse till bankrörelsens drifvande högst intill 1898 års utgång och bestämmer dervid den sedelutgifningsrätt, som under nämnda tid må bankbolaget tillkomma.»

Jag får hos Herr Talmannen anhålla om proposition på detta mitt yrkande.

Vidare anfördes icke. På sätt Herr Danielson föreslagit, blef paragrafen godkänd, med den ändring att orden »under högst tio år och derutöfver intill slutet af då löpande kalenderår» utbyttes mot orden »högst intill 1898 års utgång».

§ 2 hade denna lydelse:

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

»Bankbolags sedelutgifningsrätt skall vara grundad på värde-

»Bankbolags sedelutgifningsrätt skall vara grundad på värde-

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

papper eller på guld på sätt i §§ 25 och 26 närmare förmåles.
Sedelutgifningsrätt grundad på värdepapper må ej medgifvas utöfver ett sammanlagdt belopp af femtio millioner kronor för samtliga bankbolag».

papper eller på guld på sätt i 25 och 26 §§ närmare förmåles.
Sedelutgifningsrätt grundad på värdepapper må ej medgifvas utöfver ett sammanlagdt belopp af sextio millioner kronor för samtliga bankbolag».

Inom Utskottet hade reservationer anmälts:

af Herr *I. Lyttkens*, med hvilken Herrar *E. Thomasson*, *H. Andersson* i Nöbbelöf och *J. A. Johansson* från Kalmar instämt och som ansett, att de sedelutgifvande bankernas sammanlagda sedelutgifningsrätt borde bestämmas till femtio millioner kronor;

af Herr *A. Gumælius*;

af Herr *M. Dahn*;

af Herr *J. A. Sjö*; samt

af Herr *J. Anderson* i Tenhult, hvilken sistnämnde yrkat att 2:dra momentet af förevarande § måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Sedelutgifningsrätt grundad på guld och värdepapper må ej medgifvas utöfver ett sammanlagdt belopp af fyratio millioner kronor för samtliga bankbolag.»

Sedan paragrafen blifvit föredragen anförde:

Herr Statsrådet Hammarskjöld: En högt ärad talare yttrade i går afton, tydligen missförstående hvad jag under gårdagens debatt nämnde, att regeringen skulle hafva genom mig låtit säga, att icke någon ändring i det nu föreliggande regeringsförslaget skulle kunna af regeringen godkännas. Detta är ett fullkomligt missförstånd af hvad jag yttrat. Jag talade då endast om § 31, och i afseende å denna paragraf sade jag endast, att de två framlagda förslagen och ett visst slags förändringar icke kunde *ovilkorligt* godkännas, sådana förhållandena nu äro. Om de öfriga paragraferna i lagförslaget har jag icke yttrat någonting.

I fråga om huruvida bostämmelserna för bankbolag böra gifvas i en enda lag eller, såsom regeringen föreslagit, i två särskilda lagar, derom gäller detsamma som jag i går yttrade angående bankaktiebolagslagen. Det har synts regeringen som om åtskilliga skäl kunde tala för en sönderdelning i två lagförslag, men dermed har icke afsetts, att icke begge lagförslagen skulle utgöra föremål för Konungens och Riksdagens gemensamma beslut. Sönderdelningen har icke afsett att undandraga någon del af lagförslaget Riksdagens delaktighet i lagstiftningen. Anses det nu lämpligare att samarbeta begge förslagen till ett, så, såsom jag i går nämnde angående bankaktiebolagen, möter lika litet i fråga om lagen om bankbolag något motstånd från regeringens sida.

Hvad den nu föredragna § angår, måste jag afstyra den förändring af regeringens förslag, som Utskottet föreslagit, att sedelutgifningsrätt, grundad på värdepapper, skulle medgifvas enskilda bankerna till ett belopp af sextio millioner kronor för samtliga bankbolag. Regeringen har föreslagit detta belopp till femtio millioner, och jag tror, att denna siffra bättre motsvarar det ändamål, som med bankreformen afses, nemligen att omöjliggöra för de enskilda bankerna att genom utsläppande af sedlar utöfver hvad rörelsens behof strängt fordrar kunna åstadkomma en öfverspekulation och derigenom äfven en pressning på riksbanken. Det har visat sig genom de uppgifter, som äro tillgängliga, att beloppet af de sedlar, som de enskilda bankerna under de senare åren haft i omlopp, utgjort omkring femtio millioner kronor. Detta belopp har under de sista 5 åren gått ned till minst något öfver 45 millioner, men det har också stigit upp till högst något öfver 56 millioner. 50 millioner kronor skulle, såsom den högsta gränsen för sedelutgifningsrättigheter, icke för bankerna möjliggöra att hafva alla dessa 50 millioner kronor i rörelsen utelöpande, ty såsom i går af flere talare utvecklades, måste de enskilda bankerna hafva en icke ringa del af sina sedlar liggande såsom reserv i sina afdelningskontor. En aktad medlem af denna Kammare, med synnerlig erfarenhet på den praktiska bankrörelsens område, har beräknat, att, om man antager det af regeringen framlagda förslaget, det högsta belopp i sedlar, som de enskilda bankerna skulle kunna hafva utelöpande i allmänna rörelsen, skulle vara 45 millioner, det vill säga just det belopp som dessa banker under de sista 5 år minst haft i rörelse. Mera böra icke de enskilda bankerna få ega i utelöpande sedlar, såvidt man verkligen håller på den grundsats, att man vill hindra bankerna från att hafva utelöpande mera sedlar än som strängt nödvändigt är och låta utsvällningen af sedlars spridning ske genom riksbanken. Detta kan visserligen medföra obehag en eller annan gång, men det obehaget måste man underkasta sig, om man vill vinna det mål, som bankkomitén uppställt och som äfven Statsministern ansett vara eftersträfvansvärdt. Jag måste således afstyra Kammaren att antaga den förändring, som Utskottet i denna paragraf föreslagit.

Herr Anderson i Tenhult: Kongl. Maj:t har föreslagit, att enskilda sedelutgifvande banker icke skulle få i rörelsen utsläppa sedlar till högre belopp än sammanlagdt 50 millioner kronor. Flertalet inom det sammansatta Utskottet har ansett denna siffra vara alltför låg och derföre föreslagit, att den måtte höjas till 60 millioner. För min del har jag ansett båda dessa summor vara för höga, hvarföre jag såväl inom Utskottet som äfven i min reservation föreslagit, att denna summa måtte bestämmas till 40 millioner. Då jag antager, att denna Kammare icke vill bifalla det förslag, som återfinnes i 2 mom. af 25 § i kapitlet om bankbolags sedelutgifningsrätt, nemligen att bankbolag skulle, mot det att de insatte guld i allmänt förvar, få utgifva sedlar till huru stort belopp som helst, men jag på samma gång antager, att Kammaren

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

(Forts.)

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

icke har något emot, att de enskilda sedelutgifvande bankerna insätta guld i stället för värdepapper, så tror jag, att den föredragna § i dess 2 mom. tarlvar någon liten förändring. Jag föreställer mig, att momentet bör hafva följande lydelse:

»Sedelutgifningsrätt grundad på *guld* och värdepapper må ej medgifvas utöfver ett sammanlagdt belopp af fyratio millioner kronor för samtliga bankbolag.»

Skilnaden mellan mitt och Utskottets förslag är endast den, att ordet »guld» tillkommer, och att summan 60 millioner förändras till 40 millioner. Jag anhåller, Herr Talman, om proposition å detta mitt förslag.

Herr Lyttkens: Då jag för min del anser, att 60 millioner kronor är ett alldeles för högt belopp på de skäl, som Kongl. Maj:t i sin proposition och bankkomitén i sitt betänkande framhållit, så har jag inom Utskottet röstat för summans nedsättande till 50 millioner kronor, men då Första Kammaren godkänt beloppets bestämmande till 60 millioner kronor, vill jag icke yrka på siffrans sätande till 50 millioner utan till 40 millioner, på det att vid en sammanjemkning beloppet må kunna bestämmas till 50 millioner kronor, som jag anser vara den rätta siffran. Detta är anledningen till, att jag mot innehållet i min reservation yrkar siffrans nedsättande till 40 millioner.

Hvad angår Herr J. Andersons i Tenhult förslag, att i §:ns 2 mom. orden »guld och» skulle insättas framför ordet värdepapper, så anser jag detta vara alldeles öfverflödigt och till och med origtigt. Det är icke antagligt, att bankerna komma att i någon nämnvärd mån öka sin sedelutgifning utöfver hvad som motsvarar de i allmänt förvar satta värdepapperen, ty det är ingen vinst för bankerna att i allmänt förvar nedsätta guld och derpå grunda en ökad sedelemission. Men det kan vara af vikt för bankerna att, om en öfverskridning af deras sedelutgifningsrätt tvärt emot deras vilja egt rum, kunna rätta detta i ett ögonblick genom att i allmänt förvar nedsätta guld. Ty, mine herrar, ett bankbolag kan icke tvinga allmänheten att komma in till banken med dess sedlar, och banken har vid sådant förhållande ingen annan utväg för att täcka en öfverremission än att sätta guld i allmänt förvar. Dessutom är att märka, att banken alltid skall vid sitt hufvudkontor i sistnämnda fall hafva i kassan ineliggande guld till ett värde af 50 procent af det i allmänt förvar satta guldet.

Jag anser, att momentet bör bibehålla den lydelse, det nu har, blott med den förändring att siffran 60 millioner nedsättes till 40 millioner.

Herr Gumælius: I likhet med den föregående talaren har jag inom Utskottet röstat för siffran 50 millioner, men då det blifvit upplyst, att Första Kammaren antagit siffran 60 millioner, så är det temligen gifvet, att vi böra nedsätta beloppet till 40 millioner, så att vid en sammanjemkning siffran 50 millioner må kunna antagas.

Likasom den nämnde talaren tror jag icke, att det kan vara lämpligt att vidtaga den ändring i momentets lydelse, som Herr J. Anderson i Tenhult i öfrigt föreslagit. Vi hafva nyss beslutit en lydelse af § 1, som hänvisar till det i § 2 stadgade beloppet, och det synes mig vara oegentligt att nu besluta en lydelse af denna §, som i viss mån skulle stå i strid med beslutet beträffande § 1.

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

På dessa skäl äfvensom på de skäl, som anförts af Herr Lyttkens, yrkar jag ingen annan ändring i den föredragna paragrafen än att siffran 60 millioner måtte sättas till 40 millioner.

Herr Thomasson: Jag har deltagit i den af Herr Lyttkens afgifna reservationen, som gick ut på yrkandet att bestämma beloppet till 50 millioner kronor. Men jag vill icke, i likhet med Herr Lyttkens, gå ifrån denna mening, som grundar sig på min öfvertygelse om att detta är rätta beloppet. Jag vill icke vara med om ett köpslagande för att åstadkomma en sammanjemkning. Jag är öfvertygad om, att den skall komma till stånd utan att anlita en sådan utväg. För min del får jag således yrka, att siffran måtte bestämmas till 50 millioner.

Herr Gumælius: Det är ingen nyhet vid riksdagen — och icke ens i denna fråga — att man på detta sätt förbereder sig på en sammanjemkning. Då förslaget till lag om aktiebanker behandlades här i Kammaren, nedsattes grundfondens minimibelopp, från de af Utskottet föreslagna 200,000 kronor, till 100,000 kronor, hvar emot Första Kammaren åter höjde minsta grundfondsbeloppet till 300,000 kronor; och under den diskussion, som der föregick detta beslut, uttalades afsigten dermed af förslagsställarne, i det de förklarade, att, eftersom Andra Kammaren hade nedsatt beloppet till 100,000 kronor, borde Första Kammaren höja det till 300,000 kronor, på det att man vid en blifvande sammanjemkning måtte kunna komma till den önskade medelsiffran af 200,000 kronor. Alldeles samma resonnement är det, som nu i en annan punkt föres här, ur sammanjemkningssynpunkt, och detta måtte väl vara lika berättigadt i Andra, som i Första Kammaren.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Efter det Herr Talmannen gifvit propositioner såväl på godkännande af paragrafen sådan den af Utskottet föreslagits som på hvart och ett utaf Herrar Thomasson, Lyttkens och Anderson i Tenhult framställda särskilda ändringsförslag, beslöt Kammaren, med bifall till Herr Lyttkens' yrkande, godkänna paragrafen med den ändring, att orden »sextio millioner kronor» utbyttes mot »fyrtio millioner kronor».

§§ 3—7.

Godkändes.

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

§ 8 innehöll ett så lydande stadgande:

»Hufvudlottegarare eller hans sterbhusdelegare vare ej berättigad att under oktrotiden afgå från bolaget eller öfverlåta någon af sina lotter å annan person, med mindre bolaget dertill samtyckt. Begäran derom skall anmälas skriftligen hos bolagets styrelse och prövas å den ordinarie bolagsstämma, som hålles under nästföljande räkenskapsår.

Bolaget må dock ega att å bolagsstämma åt styrelsen uppdraga att vid sammanträde, hvartill styrelsens samtliga ledamöter böra vara bevisligen kallade, godkänna öfverlåtelse af lotter i bolaget; skolande kallelsen innehålla närmare uppgift om den eller de öfverlåtelser, hvilka vid sammanträdet komma under pröfning. Ej må öfverlåtelse anses vara af styrelsen godkänd, derest icke alla vid sammanträdet närvarande styrelseledamöter biträdt beslutet derom. Öfverlåtelser, som styrelsen godkänt, skola vid näst derefter infallande ordinarie bolagsstämma för bolaget anmälas. Ledamot af styrelsen ege ej utan bolagsstämmas samtycke öfverlåta någon af de lotter, som af honom innehades, då han sist invaldes i styrelsen.»

I fråga om denna § anförde:

Herr Pehrsson i Törneryd: Jag ber att få göra det yrkandet, att hela sista stycket i denna paragraf uteslutes. Jag anser det nemligen icke vara rätt att öfverlemna till styrelsen ensam att verkställa den här ifrågavarande öfverlåtelser af lotter, utan att det är af vikt ej mindre för allmänheten än för bolaget, att dylik öfverlåtelse sker på bolagsstämma. Jag yrkar derföre, såsom sagdt, att hela sista stycket i denna paragraf borttages, såsom derjemte enligt min mening varande alldeles obehöfligt, enär genom den bestämmelse, som innehålles i första delen af paragrafen, intet hinder föreligger för lottegarare att, med samtycke af bolagsstämman, på annan person öfverlåta sina lotter.

Herr Andersson i Nöbbelöf: Jag kan icke finna det annat än högst märkvärdigt, att man här vill förmena den enskilde lottegaren att, då han så önskar, öfverlåta sin rätt såsom sådan till annan person, hvori jag icke kan se någon fara. Då det i går var fråga om lagen för aktiebanker, som är afsedd att vara gällande för en längre tid, var det ingen, som påyrkade en inskränkning sådan som den man nu föreslagit, då det dock här endast gäller ett öfvergångsstadgande för tio år.

Jag yrkar bifall till paragrafen, sådan den blifvit af Utskottet föreslagen.

Herr Carl Ifvarsson: Jag för min del anser icke, att den här föreslagna uteslutningen är så betydelselös. Enligt det senare momentet i förevarande paragraf skulle det öfverlemnas åt vederbörande bankstyrelse att på framställning efter godfinnande verkställa utbyte af delegare i bolaget. Men då kunde det lätt inträffa

att, i synnerhet om man trodde sig hafva skäl befara, att det ginge bakut för bolaget, dylikt utbyte komme att ega rum i sådan utsträckning, att det till slut icke funnes qvar några vederhäftiga delegare i bolaget. Det är ur sådan synpunkt, som jag finner det riskabelt att lägga öfverlåtelsen af lotter ensamt i styrelsens hand, utan anser det nödvändigt, att dylik öfverlåtelse icke bör få ega rum utan medgifvande af bolagsstämma; och det är på den grund, som jag nu förenar mig uti Herr Pehrssons i Törneryd yrkande om uteslutande af de båda senare styckena af den föredragna paragrafen.

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Herr Thomasson: Inom Utskottet var jag af den mening, att de i senare momentet af den föredragna paragrafen utförda bestämmelserna borde utgå, emedan jag ansåg det vara af vigt för bolagsmännen, att utträde ur bolaget icke kunde ega rum utan genom bolagsstämmebeslut. Jag har derföre icke något emot den af Herr P. Pehrsson föreslagna förändringen. Jag reserverade mig icke mot Utskottets förslag till lydelse af denna §, när det framhölls, att det skulle vara förenadt med många svårigheter, om icke styrelsen under vissa bestämda och starka garantier finge rätt att godkänna dylika öfverlåtelser. Jag tror likväl att olägenheterna deraf skola väga lätt emot den stora vådan af, att styrelsen har sådan makt, och vill derför förena mig med dem, som yrka afslag å denna §:s senare stycken.

Herr Herslow: Som Kammararen har sig bekant, förefinnes nu möjlighet för de enskilda bankerna att öfverlåta en viss begränsad del af sin pröfningsrätt öfver dylika öfverlåtelser af lotter på bankstyrelsen och detta har aldrig hittills visat sig vara riskabelt. Det kan ännu mindre blifva det nu, då genom Utskottets försorg ytterligare garantier häremot vunnits genom vidtagandet af förändringen i § 8 — en ändring som jag för min del gerna vill godkänna. Allvarligt kan sättas i fråga om icke *styrelsens* pröfning blir noggrannare och säkrare än bolagsstämmans. Om herrarne tänka sig en stor bank med ett tjugotusental lotter, så förekomma der omkring 1,000 öfverlåtelser hvarje år. Nästan i hvarje förmögnare hus, der familjefadern bortgår, finnas nemligen dylika banklotter, af hvilka då öfverlåtelser förekomma på grund af arf eller försäljning. Om man tänker sig att en sådan massa öfverlåtelser, till ett antal af många hundra eller kanske tusen, skall pröfas af bolagsstämman på en dag, är det sannolikt att detta kan göras på ett tillfredsställande sätt och innebära ett verkligt och grundligt bedömande? För min del är jag öfvertygad att den pröfning, styrelsen underkastar dessa öfverlåtelser, är mera tryggande för att bolaget icke skall förlora i solidité, eller att de lottägare, som stanna qvar i bolaget, icke genom öfverlåtelserna skola utsätta sig för någon extra risk. Det är derför jag icke tror att den ändring, Herr Pehr Pehrsson i Törneryd nu föreslagit, kan innebära en förbättring. Om I tänken efter, mine herrar, skolen I lätt finna att en dylik pröfning af öfverlåtelser å bolagsstämman kan minska i stället för att öka säkerheten, emedan den måste

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

ske i klump. Hvad man må invända mot styrelsens pröfning, måste man erkänna, att väl ingen är mera intresserad af att bolaget är säkert och att bakom detsamma stå de garantier, som dermed äro afsedde, än just styrelsen. Ty ser den ej upp, blir följden dels att banken förlorar i kredit — något som känbarast berör bankens förvaltare — och dels, att stämman, då öfverlåtelse-erna skola för densamma föredragas och styrelsens åtgärder godkännas, om den kommer underfund med att styrelsen minskat bankens säkerhet, sannolikt låter detta i högst betydlig mån inverka på beslutet om déchargen. Jag tror att de nuvarande bestämmelserna, särskildt sedan de genom Utskottets omsorg blifvit förbättrade, tryggt kunna godkännas och yrkar i enlighet härmed bifall till föreliggande förslag.

Herr Pehrsson i Törneryd: Af den diskussion, som hittills förevarit, har jag icke blifvit öfvertygad om riktigheten af något annat än hvad jag förut uttalat. Jag kan nemligen icke se något annat, än att öfverlåtelse ske allra bäst på bolagsstämma, och att man är bäst tryggad, om öfverlåtelse-erna få ske sålunda. Det heter visserligen i andra stycket: »Ej må öfverlåtelse anses vara af styrelsen godkänd, derest icke *alla* vid sammanträdet närvarande *styrelseledamöter* biträdt beslutet derom»; men öfverlåtelse kan godkännas af styrelsen, utan att alla ledamöter, som äro kallade, äro närvarande. Det låter ju lätt tänka sig, att någon eller några ledamöter af styrelsen veta, att öfverlåtelse af sådan beskaffenhet skola förekomma en viss dag till föredragning, att de icke vilja vara med derom, och vare sig att de nu icke vilja stöta sig med de öfriga styrelseledamöterna eller af annan orsak, så uteblifva de helt enkelt från sammanträdet, der öfverlåtelsen skulle ske, och den går icke desto mindre för sig lika väl som om alla styrelseledamöterna verkligen varit närvarande. Det är sådana oegentligheter jag anser, att man borde förebygga, och därför anhåller jag fortfarande om Kammarens bifall till det af mig förut gjorda yrkandet.

Herr Herslow: Hela följden af ett sådant beslut, som Herr Pehr Pehrsson föreslagit, skulle endast blifva den att vid stämman skulle på sin höjd förekomma en uppläsning af namnen på de öfverlåtelse, som skett och att stämman sedermera på styrelsens hemställan skulle godkänna dem. Skall en ordentlig pröfning kunna ske rörande beskaffenheten af en 6—800 öfverlåtelse, då måste stämman vara tillsammans minst 8 dagar. Dessutom kan man väl antaga att, om man lemnar granskningen af öfverlåtelse-erna till dem, som hafva den vidsträcktaste person- och förmögenhetskänedom, som representera lottegarne och som sjelfva skola vara lottegarne, de nog se till att icke risken för de kvarstående ökas, derigenom att de låta vederhäftige delegare öfverlåta sina aktier på mindre säkra personer. De skulle ju deraf hafva sjelfva största skadan.

Jag yrkar sålunda bifall till §, emedan beslutet, om det blifver

såsom Herr Pehr Pehrsson föreslagit, endast skall medföra större besvär, men ingen större trygghet.

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Herr Sjöcrona: Jag instämmer till alla delar med Herr Herslow, och jag gör det så mycket hellre, som det ju är bolagsmännen sjelfva som tillsätta bankstyrelsen. Jag kan icke tänka mig, att man till styrelseledamöter tillsätter sådana, för hvilka man icke har fullt förtroende. Har man icke förtroende för personer, bör man icke välja in dem i styrelsen, men hysa bolagsmännen deremot förtroende för sin styrelse, kunna de också öfverlåta till densamma att pröfva öfverlåtelse af aktiebrefven.

Jag yrkar bifall till § oförändrad.

Herr Carl Ifvarsson: Antager man, att det skulle gå så till på bolagsstämmorna som Herr Herslow sagt, eller att bolagsmännen der endast utan vidare skulle bifalla styrelsens hemställanden, då blifver besväret i detta fall detsamma, om man låter § stå kvar oförändrad eller icke. Det skulle nemligen endast blifva en skilnad i detta hänseende, om man antager, att stämman också har rätt att säga nej, i händelse den icke kan gilla någon persons utträde ur bolaget genom öfverlåtelse å annan af sina aktier. I annat fall kan § gerna stå kvar oförändrad. I 3:dje punkten af 8 § heter det: »Öfverlåtelse, som styrelsen godkänt, skola vid näst derefter infallande ordinarie bolagsstämma för bolaget anmälas». Skola dessa öfverlåtelse nu anmälas å bolagsstämman, så synes det vara naturligt, att stämman äfven kan pröfva ärendet och således antingen godkänna eller afslå den skedda öfverlåtelsen. Antager man, att stämman utan vidare alltid endast säger ja till öfverlåtelse, då lär det väl icke medföra besvär mera i det ena fallet än i det andra, men antager man att olika meningar kunna uppstå, då kan det ju vara bra, om delegarne å bolagsstämma hafva en sådan rätt, hvarom nu är fråga.

Besväret för stämman tror jag blir i allmänhet detsamma, och därför torde det vara skäl att stryka de två senare delarne af paragrafen.

Herr Hans Andersson: Besväret blir icke alldeles detsamma, såsom här anmärkts, ty om § antages, sådan den lyder enligt Utskottets förslag, är derigenom endast föreskrifvet, att de af styrelsen godkända aktieöfverlåtelse skola anmälas för bolagsstämman. Det är icke meningen, att namnen på alla öfverlåtelse skola räknas upp på stämman, utan jag antager, att ett cirkulär öfver alla öfverlåtelse på förhand tryckes och utdelas till bolagsmännen. För öfrigt vill jag visst icke motsätta mig den föreslagna förändringen därför, att den skulle vara så skadlig, utan skälet dertill är, att, då vi redan sönderstyckat detta förslag så, att det nästan ser ut, som om en sammanjemkning vore omöjlig, vi icke böra göra en sådan ännu omöjligare genom att yrka på och besluta förändringar, som äro hvarken nödvändiga eller nyttiga.

Hade detta ändringsförslag blifvit framställt i fråga om lagen

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

för bankaktiebolag, skulle jag visst icke hafva satt mig emot det-samma, men då man endast ifrågasatt det vid denna lag, som är den viktigaste och på hvilken hela sammanjemkningen beror, tror jag icke det vore klokt att antaga förändringen. I lagen för bankaktiebolag är det hufvudsakligast fråga om solidariteten, men här är det endast sedelutgifningsrätten, som skulle blifva mera tryggad genom ett sådant stadgande, om dessa moment nu strökos. Men för sedlarne ligga ju hypoteken kvar, så der riskerar man ju icke något. Jag tror därför icke det kan vara farligt att låta § stå kvar oförändrad.

Herr von der Lancken: Jag är fullkomligt öfverens med den nästföregående talaren. Jag ber endast att få tillägga, att det icke är någon skyldighet, utan en rättighet för bolaget, att öfverlåta denna pröfningsrätt på styrelsen. Skulle bolaget misstro sin styrelse, kan ju bolaget låta bli att lemna styrelsen uppdraget, men har bolaget deremot förtroende för styrelsen, lærer väl ifrågavarande uppdrag icke vara svarare eller mera maktpåliggande än de öfriga, som utan betänklighet öfverlemnas till bankstyrelsen.

På dessa grunder yrkar jag bifall till §:n oförändrad.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner, i öfverensstämmelse med de gjorda yrkandena, dels på godkännande af paragrafen oförändrad och dels på antagande af Herr Pehrssons i Törneryd yrkande; och förklarade Herr Talmannen sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner i oförändradt skick § 8 i föreliggande lagförslag, sådan den af sammansatta Banko- och Lag-Utskottet föreslagits, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren godkänt paragrafens första moment, men utslutit andra och tredje momenten.

Voteringen, i vanlig ordning verkställd, utföll med 88 Ja mot 74 Nej; i följd hvaraf den lydelse af förevarande §, som Utskottet föreslagit, blifvit af Kammaren godkänd.

§§ 9—18

Godkändes.

§ 19 hade följande lydelse:

»Af bankbolags behållna årliga vinst skola minst tio procent afsättas för bildande af en reservfond. Sedan reservfonden uppgått till tjugoprocent af bolagets grundfond, må vidare afsättning till reservfonden kunna upphöra; nedgår den under detta belopp, skall afsättning dertill ånyo vidtaga.

Reservfonden må endast användas till betäckande af den förlust, som å bolagets rörelse i dess helhet under något år kan hafva uppstått.»

Vid denna § hade inom Utskottet reservationer anmälts, dels af Herr *J. A. Johansson* i Kalmar, dels af Herr *J. Anderson* i Tenhult, dels ock af Herr *M. Dahn*; varande af såväl Herr *Johansson* som af Herr *Dahn* yrkadt, att ordet »tjugoprocent» måtte utbytas emot »femtio».

Efter uppläsning af paragrafen anförde:

Herr *Gumælius*: Kongl. Maj:t har föreslagit att för bildande af reservfond skulle afsättas i aktiebanker minst 20 procent och i sedelutgifvande banker minst 10 procent af den årliga vinsten, till dess att reservfonden hade uppgått i den förra sortens banker till 50 procent och i den senare sortens banker till 20 procent af grundfonden. Inom Utskottet ansågo dock åtskilliga af oss att det icke vore skäl att, för den ena sortens banker, införa allt för betungande bestämmelser i den vägen, och då Kongl. Maj:t hade ansett det tillräckligt att 10 procent af den årliga vinsten afsattes till reservfonden i de enskilda bankerna, påyrkade vi att man skulle stanna vid 10 procent äfven i fråga om aktiebankerna. Detta har också blifvit bifallet i denna Kammare. Emellertid har inom Första Kammaren den åsigt gjorts sig gällande, att nödig omtanke om aktiebankernas säkerhet fordrade, att man pålade dem den hårdare bestämmelsen att afsätta minst 20 procent af den årliga vinsten till reservfonden, till dess denna uppgått till 50 procent af grundfonden. Under sådana förhållanden och då jag måste mycket stödja mig på den stora auktoritet i den vägen, som är samlad i Första Kammaren, tror jag kloket bjuda att, huru betungande det än kan blifva för de enskilda sedelutgifvande bankerna, äfven af dessas årliga vinst motsvarande 20 procent afsättas till reservfonden, till dess den uppnått det maximum, som är föreslaget.

Man skulle kunna säga, att äfven i afseende å detta maximum eller det belopp, hvartill reservfonden skall uppgå, borde gälla samma bestämmelse, som är föreslagen i fråga om reservfondens maximum i aktiebanker, eller att den skall uppgå till 50 procent af grundfonden, i stället för nu föreslagna 20 procent. Men jag skall dock icke påyrka någon ändring i denna siffra, ty vilja vi nu inskränka de sedelutgifvande bankernas tillvaro till en

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

begränsad tid, torde det vara onödigt att ålägga dem att bringa upp reservfonden så högt.

Anser man emellertid det vara lämpligt att 20 procent af den årliga vinsten afsätts till reservfonden i aktiebankerna, förefaller det mig som om det vore samma skäl att äfven 20 procent afsätts till reservfonden i de sedelutgifvande bankerna. Skulle vid en sammanjemkning finnas lämpligt, att man bestämde tio procent på båda hållen, tror jag icke, att jag skulle hafva något att deremot invända, om jag kommer att deltaga i sammanjemkningsarbetet. Jag förutser att den Kammare, som för aktiebankerna beslöt 20 procent, kommer att besluta 10 procent, när det rör de enskilda bankerna, och jag föreslår att denna Kammare måtte bestämma beloppet för sedelbankerna till 20 procent, för att vi vid en sammanjemkning må få lika siffror på det ena och andra hållet, antingen 10 procent för båda eller 20 procent för båda. Jag hemställer således om den ändringen, att ordet tio i första raden måtte utbytas mot tjugu.

Herr vice Talmannen Larsson: För min del synes det mig, som om man kunde bifalla paragrafen oförändrad. Det blir nog ändå tillräckligt många och besvärliga sammanjemkningsfrågor inom Utskottet, utan att man behöfver uppställa större svårigheter för detsamma, än som äro nödvändiga. När Andra Kammaren redan ansett tio procent vara tillräckliga för aktiebolag, der ingen solidarisk ansvarighet finnes, tror jag, att tio procent äro tillräckliga äfven här. Mig synes, att Andra Kammaren icke bör låta förleda sig till någon ändring i detta fall, derför att Första Kammaren i fråga om aktiebanker höjt afsättningen till 20 procent, utan att Kammaren bör hafva några andra bättre skäl härför, än harmen öfver att Första Kammaren antagit en förändring. Om nu de af Första Kammaren antagna 20 procenten skola sammanjemkas med de föreslagna 10 procenten och afsättningen bestämes till 15 procent, blir detta för de ifrågavarande bankerna ett något tyngre åliggande, än det här föreslagna, och det torde ju äfven vara i sin ordning. Jag hemställer således om bifall till paragrafen i enlighet med dess här föreslagna lydelse.

Herr Grefve Sparre: Då jag begärde ordet, hade Herr vice Talmannen ännu icke yttrat sig, och jag skulle således nu kunna inskränka mig till att instämma i hans yttrande. Jag får dock tillägga, att jag anser, att det skulle vara en bra besynnerlig motivering till denna Kammares beslut att höja siffran tio till tjugu, den nemligen att Första Kammaren vid frågan om *aktiebanker* beslutit höja afsättningsprocenten till tjugu, på grund hvaraf den första talaren förmodar, att Första kammaren i fråga om *dessa banker* skulle bestämma afsättningen af vinsten till *tio* procent, och denna Kammare borde således höja den nu ifrågavarande afsättningsprocenten till tjugu procent för att hafva något att qvitta med. Detta förefaller mig vara en så besynnerlig konklusion, att jag icke förstår, huru man kan komma till en sådan åsigt. Jag tror, att om

man nu vill sätta åtskilliga kapsoner på de enskilda bankerna, skall man i rörelsens intresse åtminstone icke göra dem så motbjudande att ingen ingår i dem. Ty det kan ju icke förnekas, att de varit till nytta för den allmänna rörelsen. Jag fruktar att det skulle motverka tillkomsten af enskilda banker, om man skulle bestämma, att de af sin vinst skola afsätta ända till 20 procent. Tio procent synes mig vara tillräckligt, och det är såsom talaren på Örebrobanken också sade, en stor skillnad mellan andra banker och de sedelutgivande. I dessa senare finnes dock en ökad ansvarighet, som gör säkerheten större, åtminstone i början af denna banks tillvaro, tills den kommit in i en något större rörelse och gått några år. Jag tillstyrker i likhet med Herr vice Talmannen bifall till paragrafen oförändrad.

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Herr von der Lancken: Jag är visserligen icke ense med Grefve Sparre om hans sista skäl, och det var väl endast ett misstag, att han sammanställde de föreslagna tjugoprocenten i första punkten med dem i den andra. De förra röra nemligen bolagets vinst, de senare åter grundfonden. Således kan man väl tänka sig en temligen länge fortgående afsättning af tjugoprocent af vinsten innan man kommer upp till tjugoprocent af grundfonden.

I öfrigt är jag fullt ense med talaren, då han motsatte sig Herr Gumælii förslag. Vi må nemligen erinra oss, att enligt kommitterades förslag, en dubbel ansvarighet skulle åligga jemväl dessa bolag. Då regeringen nu tog bort denna, var det en gifven följd, att regeringen skulle sörja för, att en garanti bildades för bankernas ansvarighet på annat vis, och då bestämdes, att årligen skulle afsättas tjugoprocent till en reservfond. I fråga åter om de sedelutgivande bankerna finnes den dubbla ansvarigheten jemväl i regeringens förslag kvar, och det är under sådana förhållanden helt naturligt, att afsättningen till reservfonden icke bör för dem vara lika stor som för de andra bankerna. I praxis kommer denna bestämmelse icke att spela någon stor roll, ty redan nu lära väl alla dessa banker hafva den reservfond, lagen föreskrifver. Jag yrkar således bifall till paragrafen oförändrad.

Herr Gumælius: Jag är förekommen af den föregående talaren i afseende på rättelsen af talarens på elfsborgsbanken yttrande, deri han råkade förväxla den behållna årliga vinsten med bankens grundfond, hvilket ju onekligen är två olika saker.

Man har här inblandat uttryck, som jag hört förut, då det varit fråga om denna sats. Den ärade talaren på elfsborgsbanken sade, att man icke, genom att fordra för stor afsättning till reservfonden, skulle göra det »motbjudande» för folk att gå in i enskilda banker. Då det gäller enskilda banker, skulle hvad här föreslagits sålunda vara motbjudande, men då det gäller aktiebanker, tycker man tjugoprocentafsättningen vara en god och tryggande åtgärd. Jag skulle kunna vända om denna sats och säga: man skall icke göra motbjudande att ingå i aktiebanker; man anser ju motbjudande att för enskilda banker med sedelut-

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

gifningsrätt sätta lika bestämmelser om vinstens användande, som för aktiebolag. Detta resonnement kan ju icke vara riktigt.

Jag har framkommit med mitt förslag i syfte att äfven denna fråga skulle kunna komma tillbaka till Utskottet i och för en sammanjemkning. Ty då Första Kammaren angående bankaktiebolagen bestämt sig för 20 procent och denna Kammare för 10 procent, vore det lämpligt, att denna Kammare i denna punkt bestämde sig för 20 procent, sedan Första Kammaren nu beslutat endast tio procents afsättning. Då kunde Utskottet framkomma med ett sammanjemkningsförslag, bygd på likställighetens grund. Om man får döma efter åsigtorna hos dess representanter inom Utskottet, finnes det annars ingen anledning antaga, att Första Kammaren annorledes förmås medgifva en måttligare vinstafsättning till aktiebanks reservfond.

Herr Dahn: Jag skall anhålla om bifall till min vid denna punkt fogade reservation. Det synes mig rättvist att dessa banker hafva en lika stor reservfond som aktiebankerna, då de blifva befriade från solidarisk ansvarighet och då grundfonden hufvudsakligen kommer att förvandlas till hypotek för sedelutgifningsrätten. De hafva icke för sina öfriga förbindelser, såsom Herr von der Lancken sade, en dubbel ansvarighet motsvarande grundfonden, utan endast en enkel sådan, naturligtvis jemte den portfölj, som motsvarar sedelmängden. Men hurudana dessa värdepapper äro, det vet man icke; de kunna vara af mer eller mindre tvifvelaktig beskaffenhet. Derfor anser jag att äfven för dessa banker reservfonden bör bestämmas till samma belopp, som för aktiebankerna eller 50 procent af grundfonden, så att ordet tjuugu utbytes mot ordet femtio.

Herr Herslow: Den siste talaren har gudnås råkat ut för samma vilseledning af »hvita brevet», som vi i går hörde från norrlandsbanken. Jag vill icke upptaga diskussionen med att ånyo upprepa samma saker för honom; jag vill endast erinra Kammaren om hvad jag i går tror mig hafva visat, att visserligen skola de enskilda bankerna af sina tillgångar insätta ett visst belopp för att betäcka sin särskilda skuld för sedelutgifningen, men detta medför alldeles icke någon minskning af grundfonden. För de enskilda bankernas öfriga förbindelser ansvara deras hela grundfonder, likasom för aktiebankerna, men utöfver denna grundfond hafva aktiebankerna ingen annan reserv än den bildade reservfonden, då de enskilda bankerna deremot hafva i den dem ålagda garantien en ytterligare tillgång, motsvarande 100 procent af grundfonden. Dessa banker hafva sålunda alltid en styfvare reserv än aktiebankerna.

Det kan nu bero på tycke och smak huruvida man skall öka reservfonden med 10 eller 20 procent af vinsten; för de flesta banker spelar denna bestämmelse icke någon roll, ty de hafva redan en reservfond uppgående till 20 procent af grundfonden. Några banker hafva det emellertid icke, och då må man önska, att de

älaggas att bringa den upp till detta belopp. Men jag tror det blefve dem väl tungt att genast nödgas taga $\frac{1}{3}$ af hela årsvinsten. Så vidt jag kan finna, nå de alla slutligen upp till 20 procent af grundfonden, äfven med 10 procent afsättning, före den nya oktrojens utgång, komma till och med derutöfver. Saken är mig likgiltig; men för en och annan bank skall det kännas påkostande under de första åren, och nog kan man gifva dem respit, så att deras delegare icke blifva allt för nedslagna af de första årens resultat. Äfven om vi oförändradt och utan skärpning antaga Kongl. Maj:ts förslag, blifva dock bestämmelserna sådana, att de enskilda bankernas afkastning nedsättes i icke obetydlig grad. Afkastningen är redan nu sådan, att lottegarne sällan få mera än 6 procent på sina lotters inköpspris; med de nu föreslagna bestämmelserna skulle de nog icke få öfver 5 procent såsom afkastning. — Jag talar nu icke om dem, som grundat bankerna och fått sina lotter för 30 eller 40 år sedan, utan om dem, som lagt sig till dermed under de sista 10 å 12 åren; dessa få ungefär vanlig ränta på sina penningar, ej mer. Skall man nu dertill afdraga tjugoprocent af afkastningen för afsättning till reservfonden, blir de första årens utdelning så klen, att man kan blifva obenägen att fortsätta med affären. Jag tror, att de flesta af denna Kammares ledamöter i sjelfva verket icke önska helt plötsligt få från olika orter underrättelse, att den och den enskilda banken inställt sin verksamhet. Derfor tycker jag vi icke böra alltför mycket försvåra deras ställning.

Jag ber på samma gång, på det man icke må tro mig nu hafva talat i egen sak, få säga, att skånebanken redan har så stor reservfond, att den icke behöfver afsätta ett öre mera dertill.

Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag.

Herr Grefve Sparre: Jag ber endast få erinra den ärade örebrorepresentanten, att jag icke deltagit i beslutet att höja afsättningen till bankaktiebolagens reservfond till 20 procent, så att hans anmärkning, att man vållar olägenheter genom detta stadgande, ingalunda träffar mig.

Jag har för öfrigt någon erfarenhet af, huru stora svårigheter det möter att i landsorterna, der kapitaltillgången icke är stor, få till stånd en enskild bank, och detta gör, att jag nu icke vill öka dessa svårigheter genom att bestämma, att de af årsvinsten skola afsätta 20 procent till reservfonden. Jag upprepar hvad Herr Herslow nyss sade, att då dessa banker redan hafva säkerhet till samma belopp som grundfonden, kan detta till en början vara säkerhet nog. Så småningom kunna de ju sedermera ytterligare få öka denna säkerhet genom afsättning till reservfond.

Herr Lyttkens: Jag begärde ordet med anledning af representantens från Skytts härad förslag att öka reservfonden till 50 procent af grundfonden. Då Kammararen förut beslutat, att de sedelutgifvande bankerna skulle existera endast till 1898 års utgång, tycker jag det nu icke vore skäl att fastställa så högt belopp för

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

reservfonden, då det knappast är möjligt att uppnå detta ändamål på endast dessa få år. Jag har för min del icke funnit skäl att frångå Utskottets förslag, som öfverensstämmer med Kongl. Maj:ts proposition, och jag yrkar därför, att Utskottets förslag måtte antagas.

Saken är för öfrigt icke af den vigt, som man här synes vilja göra den till, ty icke blifva bankerna mera motbjudande, om afsättningen bestämmes till 20 eller 10 procent af vinsten; ty i hvarje banks bolagsregler intagas bestämmelser rörande deras förhållanden, och Kongl. Maj:t läser nog tillse, att bestämmelserna om afsättning till reservfonden fastställas till så högt belopp, som behöfves för hvarje särskildt fall.

Jag yrkar, som sagdt, bifall till Utskottets förslag oförändradt.

Herr Dahn: Jag ber att få säga talaren på malmöbanken, att jag icke på något sätt låtit förvilla mig af det s. k. hvita brefvet. Det är väl tydligt och klart att en sedelutgifvande bank, han må nu minska sin sedelutgifning och följaktligen uttaga större eller mindre del af sitt hypotek eller utbyta detsamma mot andra värdepapper, dock städse måste hafva sina säkraste värdehandlingar som säkerhet för sedelutgifningen. Sedelinnehafvarne hafva väl obestriddligen, som äfven framhålles i bankkomiténs betänkande, förmånsrätt gent emot bankens öfriga fordringsegare, på samma gång bekvämligheten med kassareserv för en sedelutgifvande bank lätt frestar till osunda spekulationer.

Jag yrkar därför fortfarande att reservfonden för sedelutgifvande banker må uppgå till samma belopp som för banker, som äro grundade på aktier. Herr Lyttkens' yttrande skall jag ej bemöta.

Herr Herslow: Kammaren får förlåta mig att jag ännu en gång tager till ordet i denna fråga. Ett misstag kunde lätt utbreda sig allt för vida, i fall man icke här i Kammaren gör klart för sig huru förhållandet är. Alltså ett exempel! Jag antager att Herr Dahn och jag bilda hvardera en bank med grundfond af 1 million, och att han går in på basis af aktiebolagslagen, men jag på lagen för enskilda banker med sedelutgifningsrätt. Huru göra vi då? Herr Dahn emottager sin million i guld eller banksedlar och för denna summa, sedan han afsatt något till kassa, köper han utländska valutor, diskonterar inländska vaxlar, belånar reverser och har sålunda förskaffat sig räntebärande värdepapper för sin million, för sin grundfond. Huru gör jag? Jag emottager 1 million i riksmünt eller andra banksedlar, men — i stället för att utlåna dem direkt — köper jag för denna summa en särskild sort värdepapper, hvilka jag insätter i statens speciella förvar och erhåller i stället en million egna sedlar, hvilka jag utlånar. För dessa köper jag alltså utländska vaxlar och diskonterar inländska, belånar reverser o. s. v. Om derpå en realisation skall ske, hvad händer då? Sedlarne gå till det af staten förvarade depositions-skåpet och taga ut sin valuta der. För mina depositions-skulder

liksom för mitt aktiekapital har jag reverser, inteckningar och vaxlar till motsvarande belopp, precis som aktiebolaget har för sina; skilnaden är blott att Herr Dahn tillhandlat sig dessa vaxlar mot främmande sedlar, och jag mot mina egna. Då stå vi precis lika, om man nemligen icke utgår från den förutsättningen, att den sedelutgifvande banken skötts sämre än aktiebanken. Han har börjat sin rörelse direkt med de främmande sedlar, hvare hans grundfond inbetalts, då jag deremot först företagit en konverteringsåtgärd, hvarigenom jag utbytte främmande sedlar emot egna. En skilnad mellan våra banker finnes der likväl: till säkerhet för mina fordringsegare har jag, men ej han, en 100 procent garanti; min bank har således redan från början en stark reservfond, något som aktiebanken endast så småningom kan skaffa sig.

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Herr Dahn: En annan skilnad är den, att om ett bankbolag och en aktiebank skött sig dåligt, stå i det förra de bästa säkerheterna som pant för sedlarne, under det med afseende på aktiebanker alla fordringsegare äro likställda.

Herr Herslow: Jag ber endast för Herr Talman få tillkännagifva, att jag afstår från försöket att reda denna fråga för Herr Dahn.

Efter det öfverläggningen förklarats afslutad, upptog Herr Talmannen de meningar, som derunder förekommit; och blef paragrafen, sådan den af Utskottet föreslagits, af Kammaren godkänd.

Öfverskriften till kap. 1, §§ 20—24 äfvensom Andra kapitlets öfverskrift.

Blefvo jemväl godkända.

§ 25 var så lydande:

»För sedlar, hvilka af bankbolag utgifvas, skall finnas i allmänt förvar satt pant, bestående af guld eller värdepapper. Inom den bankbolag af Konungen medgifna sedelutgifningsrätt på grund af värdepapper må bolaget i allmänna rörelsen hålla på en gång utelöpande banksedlar till belopp, som motsvarar värdet af den för sedlarne satta pant, hvarom i nästföljande § sägs.

Derutöfver må bankbolag jemväl utfärda sedlar till ett belopp, motsvarande värdet utaf bolaget tillhörigt guld, som af bolaget sättes såsom pant i allmänt förvar, dock under vilkor att bolaget derutöfver vid sitt hufvudkontor har i kassan ineliggande guld till ett värde af femtio procent af det i allmänt förvar satta guld.

I afgifna särskilda reservationer hade Herrar *Dahn* och *Anderson* i Tenhult yrkat, att det senare stycket måtte utgå.

Sedan paragrafen blifvit uppläst, begärdes ordet af

Herr Thomasson, som anförde: Emot innehållet i denna §

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

har jag ingen anmärkning att göra, utan yrkar bifall till detsamma. Paragrafen har dock i förmelt afseende kommit att innehålla en oegentlighet, som jag ber att få påpeka. I § 27 heter det: »De af bankbolag för dess sedlar i pant satta värdepapper eller någon del deraf må, på bolagets begäran, utbytas mot andra värdepapper af beskaffenhet, som i 26 § sägs» etc., och i §:s sista moment heter det vidare: »Värdepapper må ock kunna utbytas mot guld» o. s. v.; och därför att här säges, att värdepapper kan utbytas mot guld, ansåg Utskottet att, då en förändring i alla händelser skulle vidtagas med 25 §, man borde i sistnämnda §:s första stycke också insätta ordet *guld*, då det enligt Kongl. Maj:ts förslag blott talas om värdepapper. Det heter nemligen enligt Utskottets förslag: »För sedlar, hvilka af bankbolag utgifvas, skall finnas i allmänt förvar satt pant, bestående af guld eller värdepapper». I sista mom. talas om, att bankbolag må utöfver säkerheten af värdepapper utgifva sedlar mot säkerhet af guld, som af bolaget satts såsom pant i allmänt förvar, »dock under vilkor att bolaget derutöfver vid sitt hufvudkontor har i kassan inneliggande guld till ett värde af 50 procent af det i allmänt förvar satta guld». Dermed menas naturligtvis i Kongl. Maj:ts förslag blott det guld, som satts i pant för den särskilda sedelutgifningsrätten, och att af detta 50 procent skulle finnas i kassan hos banken. Men därför att Utskottet i 1 mom. insatt ordet guld, uppstår den tvetydigheten, att de 50 procenten skulle kunna refereras icke blott till det guld, som satts i allmänt förvar för sedelutgifningsrätten, utan äfven till det, som satts i förvar i stället för värdepapper. För att undanröja denna tvetydighet hemställer jag, att § måtte till Utskottet återremitteras, hvarom yrkande äfven blifvit framställt i Första Kam-maren.

Vidare yttrade:

Herr Anderson i Tenhult: Då Kam-maren redan bestämt, huru stort sedelbelopp de enskilda sedelutgifvande bankerna få hafva utelöpande, anser jag, i öfverensstämmelse med hvad jag yttrat i min reservation, att 2 mom. i den nu föredragna § bör utgå. Jag anser det vara orätt att medgifva en särskild sedelutgifningsrätt utöfver det redan bestämda beloppet, och därför yrkar jag, såsom sagdt, att detta 2 mom. må utgå.

Herr Sjö: Jag förenar mig med den siste talaren och yrkar, i likhet med honom, att 2 mom. bör ur den föredragna § utgå.

Herr Lyttkens: Då två af Utskottets ledamöter yrkat, att det andra mom. skulle utgå ur paragrafen, vill jag upplysa, att med detta mom. icke afsetts eller kan afses att öka de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, ty det är för bankerna lättare att utgifva guldmyntet direkt än att först sätta det i allmänt förvar och hålla 50 % deremot i kassa för att sedan derå få utgifva sedlar. Den enda nytta bankerna kunna hafva af denna bestämmelse är den, att om det till följd af rörelsens beskaffenhet skulle kunna

hända, att de hafva öfverskridit den af Kongl. Maj:t dem medgifna högsta sedelutgifningsrätten, de för det öfverskridande beloppet genast kunna få nedsätta guld som pant i allmänt förvar, intill dess de kunna få tillfälle att från allmänheten åter få in sina sedlar, hvilket teoretiskt sagdt icke beror på dem utan på allmänheten.

Denna bestämmelse, att få rättighet att insätta lika stort belopp af guld som det belopp, hvarmed de öfverskridit den medgifna sedelemissionen, och dessutom hafva i sin kassa 50 procent af det insatta guldet, är en så litet vinstgifvande affär för bankerna, att, så vidt det ligger i deras makt, skola de söka att undvika att begagna sig deraf annat än som nödfallsutväg för att reda sig vid tillfälle af en oafsigtig öfverskridning af sedelutgifningsrätten och intill dess de hunnit att korrigera förhållandet så fort ske kan. Af detta skäl anhåller jag om bifall till Utskottets förslag, men jag medgifver, att ett förbiseende förekommit vid stiliseringen af paragrafen, såsom Herr Thomasson anmärkt, och för att få detta rättadt instämmer jag i yrkandet på återremiss, men icke i det syfte, som af Herrar Johan Anderson i Tenhult och Sjö blifvit anfördt.

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

(Forts.)

Härmed var öfverläggningen slutad. Efter det Herr Talmanen till proposition upptagit de gjorda yrkandena, blef paragrafen till Utskottet återremitterad.

§ 26.

Denna § hade följande lydelse:

»Pant i värdepapper, som af bankbolag sättes för dess sedlar, skall till minst sjuttio procent bestå af statens, allmänna hypoteksbankens eller hypoteksföreningars mellan jordegare å landet obligationer; dock må jemväl andra inhemska obligationer, som noteras på utlandets börser, äfvensom lätt säljbara utländska statspapper pantsättas, der de af Konungen i sådant afseende varda godkända. Panten får till återstående delen, eller högst trettio procent, utgöras af skuldebref, intecknade i jordegendom å landet eller fastighet i stad inom hälften af senast fastställda taxeringsvärde, så framt Konungens Befallningshafvande finner inteckningen medföra full säkerhet för förskrifna beloppet; skolande likväl byggnad i stad, för att inteckning deri må sättas såsom pant för sedlarne, vara brandförsäkrad uti någon med vederbörligen fastställt reglemente försedd brandförsäkringsinrättning inom landet. Konungen bestämmer det värde, hvartill hvarje särskildt slag af obligationer må godkännas såsom pant för sedlarne.»

Herr Lyttkens yttrade: Jag är för min del icke mycket nöjd med det tillägg, som i denna § blifvit gjordt till Kongl. Maj:ts förslag, men på de skäl Utskottet framställt har jag icke velat reservera mig deremot. Då panten skall utgöras af sådana papper, som i § sägs, och Konungen i alla fall har pröfningsrätt af desamma, så skall jag icke anhålla om någon annan förändring

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

(Forts.)

i § 26, än att orden »utlandets börser» utbytas emot orden »utländsk börs». Denna ändring är redan godkänd af Första Kamraren. Det kan nemligen finnas mycket goda papper, som icke noteras på alla utlandets börser och då skulle, enligt ordalydelsen, sådana papper icke få emottagas, om de noteras endast på en börs i utlandet.

Jag yrkar bifall till § med den af mig nu föreslagna förändring.

Herr Gumælius: Jag begärde ordet endast för att framställa det ändringsförslag, som nu af Herr Lyttkens blifvit gjordt.

Med bifall till det sålunda framställda yrkande blef paragrafen godkänd, med den ändring att orden »utlandets börser» utbyttes till »utländsk börs».

§§ 27—29.

Godkändes.

För § 30 hade Utskottet föreslagit följande lydelse:

»Finnes bankbolag hafva sedlar på en gång utelöpande utöfver det belopp, som bolaget, enligt hvad här ofvan är föreskrifvet, eger utfärda, åligge Konungens Befallningshafvande att genast anmäla förhållandet hos Konungen, och skall, der förhållandet ej inom fyra dagar blifvit rättadt, bolaget till statsverket erlægga ett tusen kronor för hvarje dag dess utelöpande sedlar öfverskridit det tillåtna beloppet. Öfverskrides sedelutgifningsrätten oftare eller är förseelsen eljest af svårare beskaffenhet, ankomme på Konungen att återkalla det bolaget lemnade tillstånd att utgifva egna bank-sedlar.»

Vid denna § hade reservationer afgifvits dels af Herrar *Az. Bergström, H. Claëson, H. M. Ericsson, A. Peyron, J. A. Sandberg, C. A. Bäckström* och *B. Rääf*, dels af Herr *G. H. Stråle* och dels af Herr *J. A. Sjö*, hvilken sistnämnde yrkat, att paragrafen måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»Finnes bankbolag hafva sedlar på en gång utelöpande utöfver det belopp, som bolaget, enligt hvad här ofvan föreskrifvet är, eger utfärda, skall bolaget till statsverket erlægga ett tusen kronor för hvarje dag dess utelöpande sedlar öfverskridit det tillåtna beloppet, och åligge Konungens Befallningshafvande att förhållandet hos Konungen genast anmäla. Öfverskrides sedelutgifningen ofta eller är förseelsen eljest af svårare beskaffenhet, ankomme på Konungen att återkalla det bolaget lemnade tillstånd att utgifva egna bank-sedlar.»

Efter uppläsning af paragrafen anförde:

Herr Pehrsson i Törneryd: Jag anhåller att få framställa det yrkande, att orden: »enligt hvad här ofvan är föreskrifvet», måtte utbytas mot orden: »enligt hvad i denna öfvergångslag är före-

skrifvet. Kammaren torde finna en sådan förändring vara nödvändig efter det beslut, som fattades i afseende å § 31. Man behöfver nemligen för att fatta beslut i denna § referera till § 31, hvilket man gör genom att verkställa den redaktionsförändring, som jag nu föreslagit.

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Herr Sjö: Såsom herrarne finna, har Utskottet föreslagit, att en enskild bank skulle få öfverskrida sin sedelutgifningsrätt under 4 dagar. Då Kammaren redan beslutat, att denna rätt för enskilda banker skall begränsas, har jag ansett, att en sådan rättighet att öfverskrida densamma icke borde medgifvas, och jag har derfor trott, att man gjorde bäst uti att stadga, att, så snart sedelutgifningsrätten öfverskredes, banken finge böta det i § bestämde beloppet. Det är derfor som jag i min reservation föreslagit följande lydelse af denna §:

»Finnes bankbolag hafva sdlar på en gång utelöpande utöfver det belopp, som bolaget, enligt hvad här ofvan föreskrifvet är, eger utfärda, skall bolaget till statsverket erlægga ett tusen kronor för hvarje dag dess utelöpande sedlar öfverskridit det tillätna beloppet, och äligge Konungens Befallningshafvande att förhållandet hos Konungen genast anmäla. Öfverskrides sedelutgifningen ofta eller är förseelsen eljest af svårare beskaffenhet, ankomme på Konungen att återkalla det bolaget lemnade tillstånd att utgifva egna bank-sedlar.»

Jag anhåller derfor om bifall till min reservation.

Herr Lyttkens: Då jag icke vill vara med om att stifta några drakoniska lagar, skall jag, för min del, yrka bifall till Utskottets förslag med den af Herr Pehrsson i Törneryd föreslagna förändringen. Jag tror nemligen, att der finnas tillräckligt stränga bestämmelser för att hindra ett *afsigligt* öfverskridande af sedelutgifningsrätten, och för den oafsigtliga, som kan komma i fråga, och som naturligtvis genast rättas, böra icke så stränga lagar föreskrivas, som Herr Sjö föreslagit.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Boström: Jag skall icke yttra mig i samma fråga, som blifvit berörd af de båda föregående talarne, men jag vill fästa uppmärksamheten på ett förhållande, som icke synes hafva blifvit af Utskottet uppmärksammat. Det förekommer ganska ofta, såsom herrarne väl veta, att sedlar befinnas utelöpande utöfver det bokförda beloppet. Detta kommer sig antingen deraf, att sedelblanketter blifva uttagna utan att bokföras af banken, eller också deraf, att sedlar, som blifvit afförda och som skola uppbrännas, ej blifva det. Det första af dessa slag af försnillning underlättas deraf, att bankstyrelsen ensam har dessa blanketter i sitt förvar; och att med denna sak hvarken kronans ombud eller någon offentlig myndighet har att skaffa. Erfarenheten har visat önskvärdheten af att någon kontroll blefve vidtagen i detta afseende. I Amerika ligga sedelblanketterna i allmänt förvar, och i samma stund de af

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

banken emot qvitto uttagas, betraktas de såsom i allmänna rörelsen utelöpande. På detta sätt tror jag man bäst skulle komma ifrån de olägenheter, som uppstå genom försnillningar och dylikt. Jag är icke beredd att framlägga något yrkande i denna sak, men jag vågar hemställa, om det icke kunde vara skäl att återremittera paragrafen, i synnerhet som redan förut flere paragrafer blifvit till Utskottet återförvisade till förnyad behandling.

Herr Herslow: Emot den förändring som Herr Pehrsson i Töneryd föreslagit har jag ingenting att invända, men jag kan icke finna denna ändring nödvändig, eftersom i en föregående §, på förslag af Herr Danielson, den ändring vidtagits, att koncession icke får medgifvas längre än till utgången af år 1898. Der är således redan den behöfliga ändringen gjord.

Med afseende å Herr Sjös förslag ber jag få erinra, att bestämmingen »4 dagar» redan innebär en betydlig skärpning; ty i den nuvarande lagen hafva bankerna en respit af *tio* dagar. Men man kan nu föreslå kortare tid, därför att kommunikationerna nu äro bättre, så att en bank kan genom telegram begära och på jernväg få sig tillsänd den behöfliga förstärkningen. Jag ville emellertid blott påpeka att det är en strängare bestämmelse, icke en eftergift, Kongl. Maj:t här föreslår.

Den tredje, af Herr Boström väckta frågan är en mycket stor fråga. Den sysselsatte bankkomitén många, många dagar och kom igen upprepade gånger. Den gälde huru vida man för den privata sedelutgifningen skulle använda det amerikanska systemet. I de amerikanska bankerna går det så till, att staten lemnar färdiga sedelblanketter; banken får, mot att i förvar insätta statsobligationer, uttaga hvilket sedelbelopp den behagar, och detta belopp må sedan af banken begagnas eller icke, så räknas hela beloppet som utelöpande från det ögonblick blanketterna lemnat statsverket. Men om detta skall genomföras, så uppstå två svårigheter. Den ena är, att efter detta system måste beloppet utelöpande sedlar i synnerhet hos en bank med många afdelningskontor vara dubbelt så stort som det banken i verklighet kan begagna. Man måste då i den samfälda sedelutgifningsrätten beräkna allt hvad som ligger i kassa å alla de 143 bankkontoren; och då många kontor af de större måste hålla kanske en million i kassa, och detta skall beräknas som utelöpande, skulle man kanske af de 50 nu föreslagna millionerna icke få en enda verkligen ute i rörelsen. Detta system förutsätter en emissionsrätt af 75 å 100 millioner eller mer, i stället för 50 millioner; och då antog man i komitén för gifvet, att man icke med utsigt till framgång kunde komma till Riksdagen med ett förslag, som skulle begära af Riksdagen en privat emissionsrätt, betydligt öfverstigande till och med den som nu finnes.

En annan omständighet af ännu mera afgörande vikt var följande: Om vi tänka oss att en bank mottager blanketter från staten och det sedermera befinnes, att falska sedlar äro ute i rörelsen, hvem skall svara för dem? Banken säger: vi kunna visa med qvitto, att vi icke mottagit mer än en million, men här finnas

dock 1,100,000 ute, som af oss begära inlösen. Vi skulle påtvinga staten ett ansvar för de enskilda bankernas utelöpande sedlar? Som vi voro öfvertygade att svenska statens målsmän icke skulle vilja öfvertaga denna garanti, ville vi icke gå in på detta system. Jag vill dock icke fördölja för Kammaren och särskildt för Herr Boström, att jag för egen del anser detta system för det mest korrekta, men som sagdt det medför en ofantligt vidgad sedelutgifningsrätt och en viss ansvarighet från statens sida.

Med detta svar till de tre anmärkningar som gjorts, anhåller jag att paragrafen måtte antagas i det skick, den föreligger.

Herr Boström: Till svar å hvad Herr Herslow anförde skulle jag vilja säga, att är det så, som han sade, att hvad jag föreslog är det bästa, då förvånar det mig verkligen, att icke bankkomitén gjort någon utredning deröfver. Jag föreställer mig, att Riksdagen icke skall vara rädd för att föreslå en sådan nominelt utsträckt sedelutgifningsrätt, när den verkligen innebär så stora fördelar. Den andra anmärkningen, att staten derigenom åtog sig garantien för sedlarnes äkthet, förefaller visserligen svår nog, men faran är väl i sjelfva verket ej så stor. Dertill föreställer jag mig, att det icke behöfver vara staten, som tillverkar blanketterna, utan att hvarje bank kan sjelf tillverka sina blanketter, dock under allmän kontroll, och då torde någon risk knappast vara att befara.

Jag vidhåller mitt yrkande om återremiss.

Herr Herslow: Jag ber att få nämna, att den siste talarens förklaring förefaller mig icke fullt tillfredsställande. Äfven om en bank får tillverka sina sedlar sjelf och derefter lemna dessa i förvar hos staten, så -- om det sedermera finnes att sedlar utelöpa, hvarom hvarken staten eller banken har någon kännedom -- torde man ej så lätt komma under fund med, huru vida felet härtill ligger hos statens eller bankens tjänstemän. En process uppstår naturligtvis, och om ej den brottslige upptäcker, får domstolen kanske ej lätt att utreda, hvem som skall svara för dessa för mycket utelöpande sedlar.

För öfrigt vill jag här tillägga, att just den punkt, på hvilken vi nu äro inne, föranledde till en vigtig bestämmelse i banklagen. Man anmärkte nemligen att, då principen ju är den att utelöpande sedlar skola hafva en af staten förvarad absolut motsvarande valuta, men då det flera gånger visat sig att genom oärlighet hos bankens tjänstemän (ty på annat sätt kan det icke hända) flere sedlar finnas utgifna, än som i bankens emissionsbok äro upptagna, så riskerar man att, då ej sedlarne utlemnas af staten, utan bankens egna böcker skola hafva vitsord i fråga om sedelstocken, en dag finna sin princip kränkt och ej hafva full inlösnings säkerhet för hvarje utelöpande sedel. Det var denna anmärkning som slutligen ledde till bestämmelsen, att banken skulle, *utöfver* sedelpanten, ställa sig med en särskild garanti, motsvarande hela grundfonden, ansvarig för sina sedlar. Då nu banken sannolikt aldrig kan få en sedelutgifningsrätt, som motsvarar hela dess grundfond, och man

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

(Forts.)

vet att dessa förfalskningar hålla sig inom några få procent af den utelöpande sedelstocken, så ansåg man att för hela sedelstocken, äfven för den öfverskjutande del, som på öarlighetens väg kunde hafva uppkommit, säkerheten sålunda skulle vara absolut.

Herr Lyttkens: Herr Boström ansåg, att bankerna sjelfva kunde få tillverka sedlar och sedan lemna dessa i allmänt förvar, för att derifrån utfå de belopp, som efter hand behöfdes. Jag kan icke finna, huru detta skall kunna praktiskt genomföras, ty staten kan icke nöja sig med den kontroll att endast taga emot de tillverkade sedlarne, utan då skulle staten äfven hafva uppsigt och kontroll öfver tillverkningen, så att det icke tillverkades mera än som vore tillåtet och sedlar på detta sätt skulle komma ut i den allmänna rörelsen. En annan sak vore, om man kunde gå den vägen, att staten tillverkade sedlarne under sin uppsigt och sedan utlemnade dem till privatbankerna.

För att i någon mån förekomma de ofta upprepade bankförsnillningarne föreslogs inom bankkomitén af en medlem, Herr Mannheimer, att staten skulle stämpla sedlarne, ett förslag som flere gånger förut varit bragt på tal, men detta skulle dock, i synnerhet för banker med stor sedelutgifning, stöta på så stora svårigheter, att man afstod från att försöka få frågan löst på detta sätt. Allmänheten borde dock vara betryggad att, om förfalskningar kunna förekomma med de sedlar, som af de enskilda bankerna utgifvas, i allmänhet få dem inlösta, och detta kan ej ske om icke bankerna sjelfva få handhafva och kontrollera sin sedeltillverkning och till följd deraf också ansvara att den eger rum under sådana förhållanden och på så sätt, att efterapningar blifva svåra att åstadkomma.

Jag anhåller, att denna paragraf antages sådan den är, ty om den skall omarbetas, så måste hela förslaget blifva det, och dermed tror jag vinsten icke är så stor, som man hoppats.

Herr Statsrådet Hammarskjöld: Herr Talman! mine Herrar! Den af Herr Boström gjorda anmärkning förtjenar all uppmärksamhet. Jag undrar alls icke på, att den framkommit. Det är beklagligtvis så, att man icke så sällan hör omtalas, huru bank-sedlar blifvit obehörigen i rörelsen utsläppta. Klart är, att åtgärder äro önskvärda för att förekomma sådana missförhållanden. Det torde likväl vara tydligt, att skadan deraf i främsta rummet drabbar aktieegarne, hvarför de borde vara betänkte på att i sina bolagsordningar införa bestämmelser, föranledande en verksammare kontroll än som hittills skett. Det kan icke bestridas, att det förslag, som är väckt af Herr Boström, skulle medföra en verksammare kontroll, men de upplysningar, som lemnats af två ledamöter i bankkomitén, göra det tydligt, att ett insläende på det af Herr Boström föreslagna systemet skulle föranleda en nästan total omarbetning af hela lagen, så att ett beslut i den riktningen vore liktydigt med ett afslag. Af dessa skäl hemställer jag, om det kan vara skäl att besluta en återremiss i det af Herr Boström an-

gifna syfte. Vi måste ock betänka, att bankkomitén funnit fördelarne af systemet öfverträffas af de praktiska svårigheter, som dess genomförande hos oss nu skulle medföra.

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Herr Boström: Jag anhåller att få återtaga mitt yrkande med anledning af de upplysningar, som under diskussionen blifvit lemnade.

Härmed var öfverläggningen slutad. Sedan Herr Boström nu återtagit sitt yrkande, återstodo tre meningar, i enlighet med hvilka Herr Talmannen gaf propositioner, dels på godkännande af paragrafen i oförändradt skick, dels på godkännande af densamma med den af Herr Pehrsson i Törneryd under öfverläggningen påyrkade ändring, dels ock på bifall till Herr Sjös reservation; och fann Herr Talmannen den förstnämnda propositionen hafva blifvit besvarad med öfvervägande ja. Votering begärdes, i följd hvaraf och sedan till kontraposition antagits bifall till Herr Pehrssons i Törneryd ändringsförslag nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner § 30 i föreliggande lagförslag enligt sammansatta Banko- och Lag-Utskottets förslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren godkänt paragrafen med den af Herr Per Pehrsson i Törneryd under öfverläggningen påyrkade ändring.

Sammanräkningen visade 75 Ja och 67 Nej; och hade Kam-maren alltså fattat beslut i enlighet med ja-propositionens innehåll.

§ 32, som härefter föredrogs.

Godkändes.

§§ 33—37, *Tredje kapitlets öfverskrift* samt §§ 38—48.

Blefvo jemväl godkända.

§ 49 var så lydande:

»Revision skall årligen förrättas. Val af revisorer skall årligen ske vid ordinarie belagsstämma. Ej må styrelseledamot i sådant val deltaga. Åtminstone hvart annat år skall en af revisorerne ombytas. I revisionen skall jemväl deltaga en af Konungens Befallningshafvande förordnad person, hvilken därför af bolaget åt-

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

njuter ersättning efter bestämmande af Konungens Befallningshafvande.»

Beträffande denna § anförde

Herr vice Talmannen Larsson: Jag ber endast få till protokollet antecknadt, att jag i afseende å denna § har samma åsigt, som jag uttalat vid motsvarande § i lagen angående aktiebanker. Men då Kammaren funnit lämpligt bifalla sistnämnda §, torde deraf blifva följden, att Kammaren jemväl kommer att godkänna förevarande §. Jag kan icke annat än fortfarande finna det vara olämpligt, att, då landssekreteraren och landskamreraren utöfva Konungens Befallningshafvandes funktion, och dessa två personer äro styrelseledamöter i en bank, de skola kunna sjelfva få utse den person, som å det allmännas vägnar skall granska deras egna åtgärder. Jag har endast velat hafva detta i protokollet antecknadt, men jag gör icke något yrkande.

Vidare yttrades ej. Paragrafen godkändes.

§ 50, Fjerde kapitlets öfverskrift, §§ 51—57, Femte kapitlets öfverskrift, §§ 58—63, Sjette kapitlets öfverskrift samt § 64.

Godkändes.

Efter föredragning vidare af rubriken »Öfvergångsstadganden» framför sistnämnda § yttrade:

Herr Pehrsson i Törneryd: Jag yrkar, att detta ordet »öfvergångsstadganden» måtte utgå, eftersom de beslut, som fattats i fråga om §§ 1 och 31 ju göra hela förslaget till endast en öfvergångslag, och det således är alldeles oegentligt att deri införa några bestämmelser under särskild rubrik af öfvergångsstadganden.

Häruti förenade sig Herr *J. Rundbäck*.

Med bifall till det af Herr Pehrsson sålunda framställda yrkande, beslöt Kammaren, att den ifrågavarande rubriken skulle utgå.

Slutmeningen äfvensom ingressen till lagförslaget.

Godkändes.

*Rubriken till föreliggande lagförslag lydde:
Lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.*

I fråga härom yttrade

Herr Pehrsson i Törneryd: Med godkännande af rubriken

i öfrigt, anhåller jag endast, att det deri förekommande ordet »lag» måtte utbytas mot ordet »öfvergångslag».

Vidare anfördes ej. Rubriken godkändes, med den ändring att ordet »Lag» utbyttes mot »Öfvergångslag».

Utskottets i *punkten 3* gjorda hemställan förklarades vara genom Kammarens redan i ämnet fattade beslut besvarad.

Vid föredragning dernäst af *punkten 4*, deri Utskottet hemställt, att Riksdagen ville bifalla ett af Kongl. Maj:t framlagdt förslag till lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken, begärdes ordet af

Herr Thomasson, som yttrade: Jag skall be få hemställa, att Kammaren ville till Utskottet återremittera detta förslag för att behandlas först sedan det visat sig, om sammanjemkning af besluten angående lagen för de enskilda bankerna kan komma till stånd. Lagen, om den antages utan att sådan sammanjemkning eger rum, skulle blifva fullkomligt innehållslös.

Herr *Sven Nilsson* förenade sig i detta yrkande.

Efter af Herr Talmannen i sådant afseende gifven proposition beslöt Kammaren återförvisa punkten till Utskottet.

Punkten 5.

Sedan föredragning skett af § 1 i det af Utskottet under denna punkt framställda förslag till *Lag angående bankaktiebolags, sedelutgifvande bankbolags och sparbanks konkurs* anförde

Herr Thomasson: Jag har här enahanda yrkande att framställa i afseende å detta lagförslag som vid det föregående, nemligen att detsamma måtte till Utskottet återremitteras. Det är nemligen alldeles uppenbart att, om det nu behandlas, kommer det att förkastas. En återremiss deraf har äfven ett annat berättigande. Detta förslag innehåller nemligen bestämmelser angående konkurs icke endast för sedelutgifvande banker, utan äfven för andra bankbolag och sparbanker. Det förhåller sig så härmed, att de bestämmelser, som röra sedelutgifvande banker, mycket lätt kunna brytas ut och det återstående bibehållas och, om en sammanjemkning nu icke kan komma till stånd, torde det likväl icke vara skäl att beröfva sig möjligheten af att likväl erhålla en lag om aktiebankers och sparbankers konkurs.

Jag anhåller således att förslaget måtte återremitteras.

I detta yrkande instämde Herr *Pehrsson* i Törneryd.

Vidare anfördes icke. Punkten återförvisades.

Rörande förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Rörande förslag till lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

I punkten 6 hemstälde Utskottet om antagande af förslag till Lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

För § 5 hade Utskottet föreslagit följande förändrade lydelse:
»*Mom. 1.* Banken ege att utgifva sedlar till det belopp, som motsvaras af följande tillgångar:

- a) metallisk kassa, så beräknad som i § 6 sägs;
- b) på utrikes ort nedsatt eller under transport derifrån varande, mot sjöfara försäkradt guldmynt eller omyntadt guld; och
- c) hos bankinrättningar eller handelshus på utrikes ort i löpande räkning inestående medel.

Mom. 2. Utöfver det enligt *möm. 1* medgifna belopp vare banken berättigad till en sedelutgifning af högst fyratiofem millioner kronor under vilkor att de på grund häraf utgifna sedlar motsvaras af följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara utländska statspapper;
- b) statens, allmänna hypoteksbankens och andra inhemska obligationer, som å utlandets börser noteras;
- c) vaxlar, betalbara inom eller utom riket; samt
- d) fordringar, för hvilka banken eger säkerhet i obligationer, vågförda effekter och inteckningar.»

Reservationer hade vid denna punkt anmälts dels af Herr *Dahn*, hvilken yrkat afslag å förevarande lagförslag, dels af Herr *Anderson* i Tenhult, dels ock slutligen af Herr *Sjö*.

Sedan Utskottets förslag blifvit uppläst, anförde

Herr *Pehrsson* i Törneryd: Jag skall anhålla att få yrka återremiss af detta lagförslag. Jag gör det så mycket hellre, som jag tror, att det på många skall hafva någon inverkan, hurudan slutliga utgången har blifvit med det lagförslag, vi nyss slutbehandlat. Det är väl i närvarande stund så, att vi litet hvar hoppas på ett jemkningsförslag, som möjligen skall kunna af båda Kamrarne antagas. Om ett sådant förslag skulle blifva antaget, är väl också troligt, att vi derefter litet hvar äro beredde på att antaga alla eller åtminstone större delen af de för Riksbanken föreslagna åtgärder uti det föredragna lagförslaget. Jag anhåller därför nu om återremiss.

Häruti förenade sig Herrar *Anderson* i Tenhult och *Ericsson* i Ahlberga.

Herr *Dahn* yttrade: Jag har äfven, såsom synes af utlåtandet (sid. 98), i fråga om denna lag reserverat mig. Och på grund af i reservationen framställda skäl yrkar jag afslag å lagförslaget.

Herr *Rydin*: Jag vill blott helt kort yrka bifall till förslaget, ty detta förslag har icke det sammanhang med förslaget om

sedelutgifvande banker, att det icke kan antagas, oberoende af den slutliga utgången af nämnda lagförslag.

Herr Sven Nilsson: För min del anhåller jag om återremiss på det skäl, Herr Pehr Pehrsson i Törneryd anført. Jag tror icke, att det går an att antaga detta förslag, sådant det föreligger, förrän man får se utgången af ett sammanjemkningsförsök i fråga om privatbankslagen. Första Kammaren har dessutom fäst vissa villkor vid antagandet af denna lag och äfven vidtagit någon förändring deri; och jag tror det är skäl, att Utskottet får taga de af Första Kammaren gjorda förändringar i skärskådande, så att vi icke förstöra möjligheten af en sammanjemkning. På dessa skäl anhåller jag om återremiss.

Rörande förslag till lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.
(Forts.)

I detta yttrande instämde Herr *Lasse Jönsson*.

Herr Gumælius: Jag är förekommen af den föregående talaren. Att nu omedelbart bifalla förslaget, sedan det blifvit ändradt i Första Kammaren och der satt i ovilkorligt samband med lagen om sedelutgifningsrätt, skulle endast än mer trassla in saken.

Jag hoppas också, att det yrkande å afslag, som här nu är gjordt, icke skall under sålunda ändrade förhållanden vidhållas.

Herr Carl Ifvarsson: Jag vill icke motsätta mig en återremiss af denna punkt. Jag skulle ovilkorligen hafva gjort det, så vida jag icke hört från statsrådsbänken gifvas till känna, att, om Riksdagen nu kunde ena sig om en lag för enskilda banker med sedelutgifningsrätt, skulle det icke möta något hinder från regeringens sida att sanktionera densamma, och att konungamakten sålunda skulle maka åt sig. Kunde man antaga detta för säkert, skulle jag icke hafva något emot, att man äfven å andra sidan makade åt sig litet, men också endast under detta antagande. Ehuru jag icke vet hvad som kan vinnas med en återremiss, tror jag likväl, att det kan vara lämpligt att återmittera punkten, för att, om möjligt, kunna bereda sig någon visshet om uppfyllandet af det gifna löftet, innan frågan afgöres.

Jag håller visserligen troligt, att, så vida den nuvarande regeringen kommer att sitta kvar, den nog skall söka att infria densamma, men skulle en annan regering komma till väldet, är detta väl icke så säkert. Detta gör, att man kan vara tveksam om, huru man nu bör göra, men, då ett uppskof under alla förhållanden icke kan skada, vill jag, som jag redan sagt, icke motsätta mig en återremiss af punkten.

Herr Danielson: Jag inser icke hvad en återremiss skulle tjena till, då Första Kammaren fattat beslut i frågan. Efter hvad jag erfarit, har Första Kammaren strukit just det med kursiv stil utmärkta, af Utskottet gjorda tillägget. Jag har icke klart för mig hvad som skulle åsyftas med en återremiss. Följden deraf skulle enligt min tanke endast blifva, att vi finge tillbaka förslaget

Rörande förslag till lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständer bank den 1 Mars 1830.

(Forts.)

med anhållan att fatta beslut. Bättre då att redan nu fatta ett sådant beslut; och då jag icke vill bifalla förslaget och ej heller vara med om återremiss, kommer jag att ställa mig på deras sida, som yrkat afslag.

Herr vice Talmannen Larsson: För min del skall jag biträda deras åsigt, som yrka på en återremiss af denna punkt. Jag vill vara med derom så mycket hellre, som ett afslag å denna punkt skulle omöjliggöra alla försök till sammanjemkning Kamrarne emellan, och jag fortfarande hoppas på en sådan, i synnerhet sedan Herr Statsrådet och Chefen för Ecklesiastikdepartementet i dag förklarar sig tro på möjligheten af en sammanjemkning, och att vi vid denna riksdag skulle kunna åstadkomma något i lagstiftningsväg för våra banker.

Första Kammaren har gjort ändringar i 5:te punkten och strukit icke allt, som står med kursiv stil, utan blott sista momentet d), men för öfrigt godkänt lagen, med vilkor att Kamrarne skola fatta sammanstående beslut i fråga om bankbolag med sedelutgifningsrätt. Den har således hållit en väg för sig öppen, och jag anser, att vi böra göra detsamma, och detta sker bäst genom att återremittera denna lag. Skulle man kunna sammanjemka lagen angående enskilda banker med sedelutgifningsrätt, så lär det icke möta någon svårighet att sedermera komma till rätta med den nu föreliggande, och af sådan anledning förenar jag mig med dem, som yrkat på punktens återförvisande till Utskottet.

Herr Sven Nilsson: Jag är hufvudsakligen förekommen af Herr vice Talmannen. Jag skulle mycket beklaga, om Kammaren nu skulle afslå denna punkt, ty då vore också allt hopp om en sammanjemkning i fråga om privatbankslagen på samma gång ute. Jag föreställer mig nemligen, att med god vilja Kamrarne emellan skulle en sammanjemkning i ofvannämnda lag kunna ske, om Andra Kammaren biträder detta förslag, och särskildt ur den synpunkten sedt, anser jag att Kammaren ej nu låter förslaget falla. Jag kan icke föreställa mig, att det skulle vara ringaste risk vid att återremittera detsamma, ty då kan Utskottet uppställa sådana vilkor, som göra förslaget antagligt äfven af denna Kammare.

Då det sålunda icke kan vara förenadt med någon risk att återremittera förslaget, till dess man får se, huru vida det kan blifva någon sammanjemkning af i afseende å lagen om enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt, hemställer jag fortfarande att punkten måtte återremitteras.

Herr Lyttkens: Då två röster höjt sig för afslag å detta lagförslag, så får jag för min del förklara, att en sådan utgång skulle under nuvarande situation blifva den olyckligaste. Lag är dock det högsta vi hafva, och att få dessa stadganden upphöjda till lag är en god sak, ty man är då mera tryggad för att den oveddigt efterlefves, och att icke möjligen i ögonblick då par-

tierna kunna vara af andra orsaker upprörda, åtgärder vidtagas, som kanske både den ene och den andre kan anse olämpliga. Det är tryggt att veta, att en så viktig sak som grunderna för Riksbankens sedelutgifningsrätt är stäld under skydd af lag. Jag vill icke motsätta mig yrkandet på återremiss, men rent afslag skulle vara alldeles olämpligt. Vi hafva ju så ofta uppmanats att visa, att vi på allom önska att få Riksbanken stäld under skydd af lag; men afslå vi detta förslag, hafva vi förklarat, att vi icke vilja vidtaga några åtgärder i nämnda syfte. Ett afslag för närvarande skulle vara att gifva motståndarne vapen i händerna mot oss, som anse Riksbanken böra först och främst tillgodoses. Jag önskar att vi å ömse sidor kunna lita på hvarandra, att vi verkligen vilja göra så väl det ena som det andra.

Yrkandet på återremiss vill jag sålunda icke motsätta mig. Men yrkandet på afslag för närvarande bestrider jag på det lifligaste.

Herr Statsrådet Hammarskjöld: Den nästföregående talararen har så väl framhållit betydelsen af den nu föredragna lagen, att jag icke har något att till hans ord derom lägga.

Detta lagförslag sammanhänger med de öfriga åtgärder regeringen ansett önskvärda för att bereda ökad stadga och trygghet åt landets penningväsen; och regeringen kan icke nog rekommendera frågan till Kammarens behjertande. Det måste utgöra större trygghet och säkerhet, att en så viktig sak som frågan om Riksbankens sedelutgifningsrätt är bestämd genom lag; ty lag har större stadga än de nuvarande förhållandena.

Det föreslagna mom. d) beundrar jag icke; det förefaller mig snarare som en försämring än förbättring af lagförslaget. Ty Riksbanken har ingen svårighet att bereda sig sådana säkerheter, som i mom. a), b) och c) omförmälas såsom grundval för sedelutgifningsrätten. Och att grunda denna rätt på sådana säkerheter som lån emot pant af vägförda effekter och inteckningar, och att göra det utan begränsning af det belopp, hvartill dessa skulle ingå i grunden för sedelutgifningsrätten, förefaller mig icke lämpligt. Någon så stor vikt på mom. d), att dess antagande eller förkastande skulle vara eu lifsfråga för lagförslaget, lägger regeringen icke. Men dess antagande torde möjligen hos bankmessigt folk åstadkomma att Riksdagens insigter i bankfrågor blifva mindre högt uppskattade.

Herr Rydin: Skälen för ett bifall till paragrafen hafva utvecklats af föregående talaren. Jag vill blott fästa uppmärksamheten derpå, att, om man vill sjelfva bankfrågans framgång, detta lagförslag är af stor vikt, emedan det är nödvändigt, att man vet denna Kammares ställning till frågan. Om jag icke misstager mig, har Första Kammaran uteslutit §:ns sista moment, och om så är förhållandet, kan den sammanjemkning, man önskar, vinnas i Utskottet, då frågan der kommer under ny behandling. Om lagför-

Rörande förslag till lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.
(Forts.)

Rörande förslag till lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.
(Forts.)

slaget bifalles af denna Kammare, har Utskottet en klar position att ställa sig på vid sammanjemkningen, hvilket ej blir förhållandet, om förslaget, såsom af ett par talare yrkats, afslås.

Jag yrkar därför fortfarande bifall.

Herr Herslow: Ju större vi göra Riksbanken, desto mera komma att af den bero all förmögenhet, alla eganderättsförhållanden i riket. Jag föreställer mig verkligen då att, såsom också Herr vice Ordföranden i Utskottet uttalade, det är af vigt, att det institut, som skall uppbära nationens eganderättsförhållanden och landets förmögenhet, blir baserad på lag. Och då vi för närvarande befinna oss i den situationen, att vi icke kunna komma till detta önskningsmål utan genom en återremiss af nu föredragna punkt, förenar jag mig med dem, som framställt yrkande derom.

Herr Danielson: Jag begärde ordet med anledning af det erkännande, som Herr Lyttkens' yttrande tillvann sig, deri han motiverade sitt yrkande på återremiss såsom en utväg att kunna få detta förslag antaget. Han sade, att en återremiss skulle vara första steget åt det hållet, och att vi dermed skulle visa att vi ville gifva ett löfte att gå vidare i den riktningen. För min del har jag icke gifvit ett sådant löfte, och jag ville icke heller att vi skola taga många steg åt det hållet, äfven om vi nu skulle taga ett. Ty om vi nu skulle göra så, som Herr Lyttkens antydde, eller att steg för steg närma oss ditåt, tror jag, att vi komme att gå för långt. Det var för att inlägga en gensaga emot att ett sådant löfte blifvit gifvet, samt för att förklara, det jag ej vill binda mig något i detta afseende, som jag begärde ordet.

Herr Hammarberg: Jag skall inskränka mig till att yrka bifall till Utskottets förslag,

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner enligt de gjorda yrkandena dels på godkännande af den föredragna paragrafen, dels på afslag å densamma, dels ock slutligen på återremiss, och fann Herr Talmannen den sistnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd. I anledning häraf och för bestämmande af kontrapositionen upptog Herr Talmannen änyo de två öfriga yrkandena, af hvilka det som afsåg afslag å paragrafen nu förklarades hafva flertalets röster för sig. Men äfven angående kontrapositionen äskades af Herr Rydin votering, hvadan först uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen om 5:te § i nu föreliggande lagförslag antager yrkandet om afslag å densamma, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren till kontraproposition i nämnda votering antagit yrkandet om paragrafens godkännande.

Den omröstning som företogs enligt denna proposition utföll med 90 Ja mot 85 Nej, i följd hvaraf propositionen för hufvudvoteringen erhöll följande lydelse:

Den, som vill, att Kammaren återremitterar nu föredragna 5:te § i sammansatta Banko- och Lagutskottets förslag till »Lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830», röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har paragrafen af Kammaren afslagits.

Den senare voteringen visade 159 Ja mot 18 Nej; och hade Kammaren alltså beslutat återremittera paragrafen till Utskottet.

Herr vice Talmannen Larsson begärde härefter ordet och yttrade: Då Kammaren återremitterat § 5 i den nu föredragna punkten, hemställer jag, att Kammaren måtte besluta att till Utskottet återförvisa äfven de öfriga paragraferna i denna 6:te punkt.

Herr Carl Ifvarsson: Jag är förekommen af Herr vice Talmannen och ber därför att få instämma med honom.

Med bifall till denna framställning blefvo jemväl återstående delar af det föreliggande lagförslaget till Utskottet återförvisade.

Punkten 7,

Bifölls.

§ 5.

Härefter företogs till behandling Lag-Utskottets Utlåtande N:o 57, i anledning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser rörande egares rätt att återbekomma stulet gods från innehafvare, som tillhandlat sig detsamma af misstänkt person.

I detta utlåtande hemstälde Utskottet, att förevarande, inom Andra Kammaren af Herr A. P. Lind afgifna motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

*Rörande förslag till lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.
(Forte.)*

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr A. P. Lind: Jag kan icke dela det slut, hvartill Utskottet kommit, och det synes mig minst sagdt besynnerligt, huru Utskottet svajat hit och dit för att komma till det slut det gjort. Det åberopar åtskilliga lagrum, som icke höra till frågan. Så åberopas 11 kap. 4 § och 12 kap. 4 § Handelsbalken, hvilka icke höra hit. Dessa lagrum handla ingalunda om stulet gods. När jag läste utlåtandet, syntes det mig, ju närmare jag kom slutet, som om Utskottet velat gifva mig rätt i mitt yrkande. Bland annat har det sagt: »Det torde sålunda få antagas såsom visst, att 1734 års lag som hufvudregel uppställer, att den, som mot sin vilja mistat ett löst ting, eger att utan lösen återtaga detsamma äfven från en innehafvare i god tro». Detta uttalande synes gifva mig ett godt stöd för min motion, men icke dess mindre har Utskottet kommit till ett helt annat resultat än jag önskat. Det är nogsamnt Kammaren bekant, att det beklagligt nog finnes alltför många dåliga personer i det stora samhället. Tjufven som stjal har ingenting att ersätta med, och det blir för honom lätt att utöfva sitt yrke, då han hålles om ryggen af så kallade tjufköpare, det vill säga kan vända sig till dylika personer, som, oafsedt den dom de hafva af allmänna omdömet, likväl hafva medborgerligt förtroende, men äro så nedriga, att de inlåta sig i handel med själfva tjufven, ehuru de nogsamnt veta, att han på oärligt sätt åtkommit varan. Deta fråga dessa personer icke efter, blott de få varan för godt pris.

På det sätt domstolarne nu tyda gällande lag kan egare af stulet gods icke återfå det stulna utan erläggande af den mången gång tillkonstlade köpeskillingen. Detta har jag visat i min motion, genom deryid bifogad lagakraftvunnen dom, ehuru deremot visserligen kan invändas, att den bestulne icke gått till högre instans. Men härvid må man ej förbise de stora kostnader, som utom rättegången drabbat den bestulne genom telegraferingar, efterspaningar och resor åt alla håll och väderstreck som i lyckligt fall ledt derhän att man fått reda på hvar det stulna godset finnes. Icke annat resultat följer än att den insolventa tjufven dömes att ersätta det stulna, och egaren, om han vill hafva sin vara åter, skall lösa den från tjufvarne i andra eller tredje mans hand, hvilka gudbevars, utom den allmänna opponionen, lagen tillerkänner välfrejdadt anseende. Här af kan man lätt inse, att den bestulne tröttnar och ej vidare fullföljer en rättegång, som ej har, eller efter nu gällande tillämpning af lag, icke kan få annan utgång, än att egaren till det honom fränstulna skall köpa sitt gods åter, hvilket missförhållande fått ett starkt stöd genom vår Högsta Domstols utslag af år 1855, som finnes infördt i våra lagböcker, och jag får upprigtigt säga, att ju mera detta prejudikat blifvit bland folket bekant, desto flera tjufband uppstått, och det vidriga inträffat, att lagen eller dess tillämpning verkligen lägger hyende under lasten. Hela tjufband kunna på detta sätt regera, och hästtjufvarne i synnerhet veta i flesta fall mycket väl, hvart de skola fara för att blifva af med kreaturen.

Egaren måste se, att en annan person har hans djur, och han kan ej återfå det på annat sätt än ofvan antydt är.

Detta kan jag icke finna rättvist, och jag tror, att en följande Riksdag skall mera beakta denna sak än nu blifvit fallet. Den, som fränstulits en vara, bör hafva den åter, utan att behöfva betala derför. Det är hufvudsakligen häststöder, som föranledt min motion, och dessa äro mycket allmänna. Dessutom drifves ju här i Stockholm ett riktigt yrke, bestående i att stjäla saker och gå dermed till pantaktiebankerna för att få penningar, och egaren måste betala, om han vill hafva tillbaka sin egendom.

Om det nu icke vore så nära riksdagens slut, skulle jag yrka återremiss, i synnerhet som Utskottet i mycket gifvit mig rätt; men nu i riksdagens elfte timme får jag finna mig i den utgång, min motion fått röna, och jag skall derför icke framställa något yrkande, utan hoppas i rättvisans namn på bättre lycka en annan gång.

Herr Grefve Sparre: Jag har ingenting att anmärka emot det slut, hvartill Utskottet kommit, i synnerhet som det är enligt min tanke fullkomligt riktigt. Men då Utskottet på sidan 6 i betänkandet säger: »Den nu föreliggande motionen gifver ej Utskottet anledning att här ingå på den stora frågan, på hvilka principer en sådan lagstiftning bör byggas», och Utskottet, det oaktadt, gifvit sig på ett resonnement, som räcker två hela sidor, och deri Utskottet kritiserar den gällande lagskipningen hos våra domstolar, har jag endast velat antyda, att jag icke finner ett sådant tillvägagående lämpligt, ehuru jag icke för närvarande vill göra något yrkande.

Herr Anderson i Tenhult: Då intet yrkande blifvit gjordt, skall jag be att få hemställa om bifall till Utskottets förslag.

Herr Folke Andersson: Äfven jag skall be att få yrka bifall till Utskottets förslag på de skäl, som äro i betänkandet framlagda.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad, blef Utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

§ 6.

Föredrogs och bifölls Riksdagens Särskilda Utskotts Memorial N:o 3, angående aföning åt dess sekreterare och dess vaktmästare.

Härefter åtskildes Kammarens ledamöter kl. 3 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.